

UMĚNÍ DAROVAT THE ART OF GIVING

Zkouška odolnosti

Ty tři dny, během kterých si Češi svépomocí ušili roušky, patří k přelomovým okamžikům české filantropie. Stejně tak okamžiky, kdy během pandemie dokázali v řadě českých měst a obcí spolupracovat lidé zcela odlišných profesí, generací a světonázorů, aby pomohli odvrátit katastrofu. Právě taková spolupráce dárců, odborníků, komunálních politiků a obyčejných lidí je vrcholem občanské angažovanosti. Právě to, jak je společnost schopna reagovat na krizi, ukazuje její sílu. Odborně se takové schopnosti říká resilience, tedy odolnost. Odolnost komunit, měst, obcí, státu.

V posledních letech odpovědní politici a občanská společnost na řadě míst světa o budování takovýchto odolných komunit či měst usilují. Jde o místa i malá společenství, kde se na krizi připravují, a pokud nastane, dokážou se rychle semknout a krizi řešit. Pandemie totiž bohužel zřejmě není poslední krizí – a odolná společnost nám pomůže vyrovnat se s krizemi dalšími. Ať už to bude katastrofální sucho, nebo další pandemie. Příklady, jak lidé dokázali během nynější pandemie spolupracovat, přizpůsobit se situaci a pomoci potřebným, najdete na dalších stránkách.

Podobné články v Reportéru nejsou naposledy. Texty o darování a nezištné pomoci druhým najdete na těchto stránkách vždy jednou za tři měsíce. Budou součástí projektu Nadace Via zvaného Umění darovat, který ukazuje, proč je pro společnost zásadní rozvíjet filantropii, tedy darování peněz, ale také času, znalostí či vlastní energie pro dobrou věc. A nedočtete se jen o tom, proč má darování smysl, ale zejména o tom, jak darovat dobře a efektivně a jaká úskalí darování může mít.

Přeji vám obohacující čtení.

ZDENĚK MIHALCO
ředitel Nadace Via

Sbírka pro kavárnu AdAstra

Per Aspera Ad Astra, tedy Přes překážky ke hvězdám zní motto kavárny AdAstra, která v srdci Nového Města pražského od roku 2015 zaměstnává lidi s handicapem a vytváří přirozené inkluzivní prostředí. Kvůli nouzovému stavu musela zavřít a fungovalo jen okénko s výdejem kávy. Koncem května byla kavárna kompletně vykradená. Na darovacích platformách Darujme a Donio právě probíhá sbírka, která je pro existenci kavárny zásadní. Vybrané peníze půjdou na platy zaměstnanců a kompenzaci ztrát.

Povýšení za pomoc

Veterán britské armády z doby druhé světové války Thomas Moore oslavil 30. dubna sté narozeniny. Předtím se však rozhodl vyhlásit sbírku na podporu britského zdravotnictví (NHS) ve prospěch zdravotníků bojujících s covid-19. Prohlásil, že s pomocí chodítká, na něž je po operaci kyčle odkázán, přejde do svých narozenin stokrát dvorek svého domu v Bedfordshire a že chce vybrat 1000 liber. Když sbírka skončila, bylo na jejím kontě zhruba 38,9 milionu liber, tedy něco přes miliardu korun. Částku Thomas Moore rozdál mezi charity přidružené k NHS. V den jeho narozenin přeletěla na jeho počest nad domem letadla britského královského letectva a kapitán Moore byl povýšen na plukovníka.

Roušky vyrazily do světa

Od poloviny března provozuje tým dobrovolníků z Česko Digital online mapu nazvanou DámeRoušky.cz. Pár hodin po vyhlášení povinného nošení roušek bylo jasné, že se lidé budou muset o roušky postarat sami, a tak online mapa začala spojovat výrobce roušek s těmi, kterým chyběly. Firmy i jednotlivci se zde mohou spojit i s opraváři šicích strojů a dodavateli materiálů. Mapu pro DámeRoušky.cz vyvinul zdarma český startup Mapotic, který se vytvářením online map zabývá. O měsíc později už Mapotic společně DámeRoušky.cz vytvářeli stejné mapy pro týmy z 10 dalších zemí, např. v Německu či Brazílii.

Online výuka bez počítače?

Nouzový stav a návažná opatření na epidemii covid-19 postihly i dětské domovy, náhradní rodiče, matky v azylových domech a děti ze sociálně slabších rodin, kterým se dlouhodobě věnuje Nadace Terezy Maxové dětem. Přečesťáci do domácího online módu totiž odřízl od učení řadu dětí, které se k počítači nedostanou. Nadace aktivovala dlouhodobé partnery, jako je například banka ING, která přispěla částkou 2,7 milionu Kč a pomoc

v hodnotě přes 3,6 milionu korun věnovala ve formě technického vybavení na domácí výuku a preventivních balíčků s vitamíny a rouškami do 76 dětských domovů a 15 pěstounských rodin, tedy celkem 2 578 dětem.

Dělají, co mohou

Psychologové, psychiatři, sociální pracovníci, duchovní a pedagogové dali síly dohromady k vytvoření několika platform, kam se mohou obracet jedinci, na které doléhá současný stav. Ve spolupráci s Českou asociací pro psychoterapii na platformě #delamcomuzu poskytují odborníci online psychologickou podporu a konzultace zdarma po dobu trvání krize. Dalším dobrovolnickým projektem odborníků v oblasti krizové intervence je Na doslech, web, který prostřednictvím Skypu nabízí každý den zdarma podpořené 60minutové videose setkání, a to vždy v 18 hodin. Krizovou psychologickou poradnu fungující na Skypu nebo prostřednictvím e-mailu zřídili také studenti vyšších ročníků katedry psychologie Univerzity Palackého v Olomouci.

Zásadní slovo je maminka

Mělo se vybrat 50 tisíc korun, nyní je ve sbírce na nákupy pro samoživitelky a samoživitele v nouzi tři a půl milionu. „Vždycky se do něčeho namořím s představou, že to bude za pár dní vyřízené, ale pak mě to zavalí,“ říká Nora Fridrichová, moderátorka ČT, která je iniciátorkou a hlavní silou úspěšného komunitního projektu. Do rodin, v nichž nejčastěji matky samoživitelky přišly o příjem a pomoc od státu je někde v dálce, míří díky sbírce záchranné tašky s potravinami a drogerií. „To, že se zvedli i chlapi a začali pomáhat, je pro ty ženy taky hodně důležitý signál,“ říká. Kvůli osudům žen z facebookové skupiny Klub svobodných matek Nora Fridrichová před pár lety s dobročinnými sbírkami a bazary začala, jak vysvětluje v rozhovoru, který vznikl přes videocall jedno časné ráno po další noci, během níž klikala a rozesílala nákupy do nejrůznějších koutů země. Před dalším kolečkem homeschoolingu s dcerami a víkendovým natáčením Sto šedesát osmičky.

text Lenka Vrtišková Nejzechlebová / foto archiv Nory Fridrichové

Kontrolujete každé ráno, o kolik dalších procent jste překročili plán ve sbírce na Klub svobodných matek?

Jasně že to sleduju. Podívala jsem se i teď před rozhovorem. Překročeno je o 6 780 procent! Přiznám se, že takhle velkou sbírku jsem v plánu vůbec neměla. Vznikla organicky, vlastně banálně pro pár přátel.

Takhle překročit plán...

Vždycky se do něčeho namořím s představou, že to bude za pár dní vyřízené, ale pak mě to zavalí.

Asi byste nebyla první ani poslední, koho zavalila vlastní dobročinná aktivita. Dělat dobré věci může být vyčerpávající.

Do toho mám daleko. Sice jsem měla pocit, že mě to zavalilo, ale ne jako tíha, spíš jako nápor dobrých zpráv. Byla jsem nadšená, kolik lidí může ten nákup dostat oproti tomu, co jsem měla původně v plánu. Nepropadla jsem panice, spíš

jsem díky tomu v sobě objevila jakýsi vnitřní smysl pro vojenský řád. To není první sbírka, kterou dělám, vždycky jsem pociťovala frustraci, že se dostane jen na někoho, takže čím víc nákupů můžeme poslat, tím lepší mám pocit i sama ze sebe. Obávám se, že měsíce, které jsou před námi, budou těžké pro každého, ale pro rodiny samoživitelek a samoživitelů extrémně. Peníze, které se vybraly, budeme používat na nákupy možná až do konce roku...

Takže budete dál posílat nákupy?

Počítám s tím. Nikoho nečeká snadné období a veřejnost to chápe, myslím, že i díky tomu lidé darovali tolik peněz. Velmi silně si uvědomili, že když má rodina jen jednoho živatele nebo žitelku, kterému vypadne příjem, je to obrovský průšvih.

Jaký je podíl samoživitelů mužů?

Samoživitelů mám na seznamu mnohem méně. Ženám jsem poslala už stovky nákupů, mužům pár

desítek, ale aktivně hledám další, kteří potřebují pomoc. Na muže samoživitele je možná vidět ještě méně než na ženy samoživitelky.

Kolik času vás tohle „nakupování“ stojí?

Rozečtenou knížku jsem na začátku dubna odložila do knihovny, vrátím se k ní možná na dovolené, i když i tu nejspíš proklikám. Po večerech a nocích nabírám samoživitele, matky i otce, ověřuju je, dávám je do tabulek. Ale pomáhá mi paní Petra. Když totiž v Nadačním fondu Karla Janečka, kde sbírku provozujeme, viděli, jak se sbírka rozrostla, nabídli mi pomocnou ruku. Jsem novinářka a jediné, co novinář má, je jeho profesní čest a důvěryhodnost. Pokud mi lidé vyjádřili důvěru tím, že posílají peníze do sbírky, považuju ji za závazek. A maximálně se vynasnažím, abych si svou důvěryhodnost odpracovala. Ty ženy mi často popisují, v jaké situaci jsou, citelně se mě to dotýká. Občas přijde tak zoufalá zpráva, že rovnou z telefonu klikám a posílám nákup, aby u dotyčné mámy byl hned ráno. Já si nemám na co stěžovat, nepřišla jsem o práci, v krizi se můj život změnil jen tak, že mám doma obě dcery a homeschooling.

Cítím to podobně. Párkrát jsem přihodila nejen do vaší sbírky, vlastně trochu jako odpustek za to, že se mám dobře. I když vím, že se to může kdykoliv změnit. Je to tak. A jak říkáte, může se to změnit. Samoživitelství se nás možná netýká dnes, ale může se nás dotýkat zítra. Křivě se o samoživitelkách říká, že to jsou ženy, které si nebyly schopné udržet vztah, a padá i spousta dalších neférových odsudků, ale koho napadne, že mezi samoživiteli je spousta vdovců a vdov? Život někdy rozdává nepříznivé karty, a kdo má trochu empatie, dovede si to představit. Balíky jídla posílám často lidem, kteří nejenže jsou samoživitelé, ale někdy jsou i vážně nemocní. Nebo mají vážně nemocné děti. Až si kladete otázku...

Klub svobodných matek

Uzavřená facebooková skupina čítající kolem 11 tisíc členek, v níž si především matky samoživitelky navzájem pomáhají sdílením rad a zkušeností, ale i konkrétní pomocí (darování oblečení, hlídání, pracovní nabídky apod.).

Nora Fridrichová

Moderátorka ČT je autorkou a hybatelkou sbírky Nákup pro rodinu samoživitelky. Původní plán v polovině dubna byl vybrat 50 000 Kč na nákup potravin a drogerie pro několik rodin s jedním rodičem, kterému vypadl příjem. Do sbírky mezitím přispěly tisíce dárců, kteří dosud zaslali na 3 a půl milionu korun. Mezi dárcy se zapojil i Tomáš Čupr, jehož firma Rohlík.cz dává padesátiprocentní slevu na nákupy trvanlivých potravin.

Jak mohl někdo dostat tolik naloženo?

Jo. Život není fér. V Česku se rádi bavíme o „národních hodnotách“. Většinou za nimi vykukuje nějaký partikulární politický zájem, ale ve skutečnosti by tou hodnotou mělo být pomáhat nejslabším. Rodiny samoživitelů patří k nejkréhčím z nás, měly by stát v našem středu. A my silnější bychom je měli chránit.

Nejde s tím ruku v ruce pocít marnosti, že tohle není systémové řešení?

Jistě. Jenže nejhorší je, že na tyhle lidi stát zapomněl, dlouho pomoc skupině samoživitelek a samoživitelů neřešil, přestože ministryně sociálních věcí na to byla od začátku krize mnohokrát upozorňována. Mnoho žen z Klubu svobodných matek, které znám, jsou „dohodářky“. Patří k nízkopříjmové skupině a lepší měsíční příjmy z několika zdrojů. Z alimentů, pokud nějaké dostávají, podpory od státu na bydlení a z brigád, práce na dohodu. Když to poskládají, vyjde jim malá suma, se kterou ale dovedou vyžít. Mnohé z nich patří k nejlepším hospodynám, jaké znám, vážně. Od začátku karantény byla vláda a ministryně Maláčová upozorňována, že tihle lidé jsou ohroženi absolutním propadem příjmů, že nebudou mít na nájem a jídlo.

Ale došlo na ně až někdy v dubnu.

Na konci dubna! V polovině března přišli o příjmy – a o pomoci se dozvěděli na konci dubna. Do té doby poslouchali, že by s dávkami v nouzi podváděli a kdovíco ještě. A teď? Ted si dělá ministryně selfička, jak myslí na samoživitelky. Pardon. To mi přijde sprostý. Stát to věděl, a odsunul je. Podle mých odhadů jde třeba o dvě stě tisíc rodin. Když nabírám ženy, které potřebují pomoci,

prověřuju je, když mají anonymizované profily, žádám, aby doložily svoji situaci a tíži. Mám o tom docela přehled.

V rozhovoru pro Deník N jste popsala, jak vás zaskočil enormní zájem mužů o tuto sbírku. Už jste pořádala sbírky oblečení, charitativní bazary, jenže všude převládaly „holky, které se staraly o holky“. Tady zájem mužů akceleroval jeden sportovní novinář, jestli se nepletu.

Ti akcelerátoři byli dva. Sportovní novinář Karel Höring a pak podnikatel Tomáš Čupr. Dva zásadní muži. Karel namotivoval spoustu mužů, že začátku hlavně ze sportovního prostředí, hodně chlapů psalo, že chtějí udělat to co on, tedy poslat „maminkám“ nákup. Maminky, to je totiž zásadní slovo této sbírky. Když jsem přes Rohlík domlouvala nákupy, vstoupil do toho majitel společnosti Tomáš Čupr, že chce taky „maminkám“ pomoci, a nabídl padesátiprocentní slevu na každý nákup pro ně. Úžasný. A na Twitteru se přidávali další muži, že chtějí taky pomoci maminkám. Mě to dojíhá. Všichni máme maminku, maminky jsou poklad a je jim potřeba pomoci, když jsou v nouzi. Poprvé jsem zažila, že by muži o ženách mluvili jako o maminkách. Bylo a je to hřejivý, vážně. Dospělí muži většinou vnímají ženy spíš skrze své partnerky. Tahanice o alimenty často probíhají tak dramaticky proto, že muži mají pocit, že dotují expartnerku, se kterou nemají dobré vztahy, ne děti.

Proměňuje se ve společnosti onen předsudek „ženské, která si ani neuměla udržet chlapa“?

Věřím, že ano. Myslím, že k tomu přispěla i krize, kterou prožíváme. Loni jsem jela pro knížky na svůj dobročinný bazar k spisovatelce Radce Denemarkové, která mi vyprávěla, že má za sebou dlouhé roky samoživitelství a že o tom chce psát román. Co vyprávěla, bylo smutný. Seděla jsem u ní, poslouchala ji a došlo mi, že každý bydlíme

Samoživitelství je zavřené za dveřmi, není vidět.

v domě, kde možná na stejné chodbě bydlí nějaká máma, sama s dětmi, která v noci bulí zoufalstvím do polštáře. Samoživitelství je zavřené za dveřmi, není vidět. A to, že se zvedli i chlapi a začali pomáhat samoživitelkám, je důležitý signál pro ty ženy...

Protože mnohé z nich po svých zkušenostech na chlapy zanevřely?

Ano, začali pomáhat chlapi, na které třeba na Facebooku Klubu svobodných matek panuje spíše opatrnější názor. Najednou se stali hybateli pomoci a je to důležité pro obě strany. V tématu samoživitelství často – a často určitě i nespravedlivě – nasazujeme mužům psí hlavu. Oni opustili rodiny. Ale to je paušalizující pohled. Stejně jako že „chlapi neplatí výživné“. Uvědomila jsem si, jak to muselo být pro muže, kteří by nic takového nedopustili, nepříjemné, být na jedné hromadě s těmi, kteří se na ženy a děti opravdu vykašlali.

S nadsázkou řečeno, možná teď pomáhají zlepšit obraz mužů?

Neřekla bych, že to měli takto promyšlené... Ale jasně, když vyšel rozhovor v Deníku N, skokově se číslo zvedlo o sto tisíc. Myslím, že muže potěšilo, že si najednou nečtou, že jsou nezodpovědní a neplatí alimenty, ale že pomáhají a že jsou empatičtí. Někteří muži dárce mi výslovně psali, že chtějí navázat na Karla Höringa. A když do toho pak vstoupil velkoryse Tomáš Čupr,

řekla si určitě spousta chlapů: To je borec! A je fakt, že hodně lidí chce zrovna naši sbírku podpořit i díky té slevě na Rohlíku, mají tak pocit, že jejich dar bude dobře zhodnocen. A když už jsme u toho, ráda bych řekla, co mi leží na srdci. Od začátku krize bylo jasné, že zrovna tento potravinářský a distribuční sektor bude jedna z mála oblastí, která půjde nahoru. Přiznávám, že jsem si myslela, že tyhle sektory budou aktivnější i v nějaké pomoci. Když do toho vstoupil Tomáš Čupr, kterému se daří, aby podpořil lidi, jimž se tolik nedaří, doufala jsem, že to bude normotvorné pro ostatní firmy. Zatím se to neděje, ale třeba se to ještě stane. Byl by to dobrý signál o naší společnosti.

Co na vaši sbírku říkají trollové a hateři, kterých máte mraky?

Dali mi pokoj. Fakt. Jakmile jsem začala dělat sbírku, všimla jsem si, že mě trolí méně lidí, a to jsem dva týdny předtím napsala něco kritického o Číně a trollové mi chtěli rozbít hlavu kladivem. Ne že by měli prázdniny, trolí furt, ale mně dali pokoj. Asi dočasně, ale to je mi fuk.

Říkáte, že sbírka vznikla spíše náhodou, ale vy se pomoci samoživitelkám věnujete dlouhodobě. Sbírkou oblečení, velký knižní bazar...

Ale vážně jsem do toho spadla spíš omylem. Když jsem narazila na skupinu svobodných matek na Facebooku, otevřelo mi to úplně jiný svět. Ty holky mi píšou, jaký jsem „anděl“, neumím na to ani pořádně reagovat, jsem jen zprostředkovatel. Byl to dobrý nápad ve správnou chvíli, ale důležití jsou dárce, kteří vkládají peníze. Mám se dobře a díky tomu, že dělám v televizi, mám trochu známou tvář, což můžu pro takovou věc využít. Nemám v plánu zakládat žádnou nadaci. Něco mě napadlo, tak jsem to udělala, takhle mi to dává smysl. A dělám to i pro sebe. Když se mi něco v té oblasti povede, mám ze sebe o něco lepší pocit. ●

122 TELEFONÁTŮ ZA DEN

KDY JSTE SE POPRVÉ SETKALA S FILANTROPIÍ?

Na základce jsme chodili čistí nevidomým seniorům a v osmnácti jsem byla tři roky dobrovolnice na internátě pro nevidomé a slabozraké děti. To mě přivedlo ke studiu sociální práce. Studium zase k brigádě v café baru, kde se jednou ve tři ráno vše propojilo a já se rozhodla založit neziskovku. Bylo mi 23 a byl to punk.

JAKÝ BYL VÁŠ PRVNÍ FILANTROPICKÝ POČIN?

V roce 2005 jsme zakládali zmíněnou neziskovou organizaci, která pomáhala mladým po odchodu z dětského domova. V roce 2009 jsme s ní provozovali první sociální firmu v ČR, restauraci, která tyto lidi zaměstnávala. Byla to velká škola, ze které těžím dodnes, ale když se ohlédnu, stálo mě to ve všech směrech víc, než bych si přála.

V ČEM TKVÍ VÝZNAM DOBROČINNOSTI?

Je přirozenou součástí světa, jenž potřebuje lidi, kteří vydělávají, i ty, kteří pomáhají. Kdybychom oboje vnímali stejně důležitě, byl by náš život o dost lepší a v rovnováze.

POŘÁDÁTE KONZULTACE PRO NEZISKOVKY I PRO ZÁJEMCE O DOBROČINNOST. NA CO SE PTAJÍ?

Neziskovky se ptají, kde mají shánět peníze, firmy se ptají, komu mají pomáhat. Oběma říkám, najděte si to, co vás zajímá, mluvte spolu, respektujte se a buďte partnerství. Neziskovky nemají firmám sloužit jen na marketing a firmy neziskovkám jen jako zdroj peněz. Snažím se oba světy sbližovat, protože věřím, že jediné spolu mohou dokázat velké věci.

INSPIRUJE VÁS NĚJAKÝ SVĚTOVÝ NEBO ČESKÝ FILANTROP?

Věřím v sílu komunity a mám ráda komunitní projekty. Příběhy lidí, kteří se rozhodnou, že chtějí něco vrátit místu, ze kterého pocházejí nebo kde žijí. Jan Školník neúnavně oživuje Broumovsko, manželé Petrákovi o totéž usilují v Luhačovicích. V tom je síla společnosti. V jednotlivcích, kterým není jedno, kde žijí.

MYSLÍTE, ŽE SE PO KORONAVIRU ZMĚNÍ I FILANTROPIE?

Nezmění, byla to příliš malá krize na to, abychom si sáhli opravdu hluboko do sebe. Rádi ušijeme roušky ze starých prostěradel, ale nerozdělíme se o ty, které by nám samotným mohly chybět. Rádi zatleskáme zdravotníkům na balkonech, ale nezamyslíme se nad tím, jak špatně je platíme. Rádi dáme neziskovkám na nákup konkrétních věcí, ale ne na mzdy zaměstnanců. Na tomhle je ještě hodně práce.

JAK VYPADALY VÁŠE PRVNÍ DNY BĚHEM OPATŘENÍ PROTI PANDEMII?

Divoce. Můj rekord je 122 telefonátů za den. Měly za cíl sehnat zásoby pro domovy seniorů. Podařilo se. Ve spolupráci s iniciativou Roušky seniorům jsme za tři týdny zajistili pro 45 seniorských domovů 20 000 roušek, které pro nás šily věznice Vinařice a Národní divadlo, stovky litrů dezinfekce a tisíce kusů ochranných pomůcek.

POCHOPILA JSTE BĚHEM MĚSÍCŮ S KORONAVIREM NĚCO NOVÉHO?

Neustále tvrdíme, že zdravotníci, pečovatelé a podobné profese jsou ty nejdůležitější a zaslouží si respekt, a pak skončíme u toho, že jim zatleskáme z okna. A tak je to trochu se vším. Chybí nám schopnost a ochota udělat krok dva.

CO BY MĚL MÍT FILANTROP NA PAMĚTI?

Že nepomáhá proto, aby uspokojil své ego, ale proto, že cítí, že to je přirozené a správné. Stejným způsobem by si měl vybírat témata, která podpoří. Filantropie není marketing. Je to vědomé přijetí zodpovědnosti za svět, ve kterém žijí, a přirozená potřeba se o něj v rámci svých možností starat. ●

OTÁZEK

SIMONA BAGAROVÁ (1981)

Působí jako freelance konzultantka dobročinných aktivit pro firmy a neziskové organizace. Založila organizaci Management pro neziskovky pro profesionály z neziskovek. Kromě workshopů založených na pilířích fundraising, lidé, komunikace a organizace se Simona zaměřuje na zvýšení manažerských dovedností a procesů v domovech seniorů. Více na simonab.cz.

Kde jste kdo?

Donesený nákup, vyvenčený pes, ušitá rouška. Důležitá slova na uklidněnou. Pár hodin po vyhlášení nouzového stavu se daly do práce občanské iniciativy, které propojily tisíce dobrovolníků po celé republice, a názorně předvedly, co znamená resilience komunity v praxi. V Brně spojili síly při šití roušek a komunikaci se seniory, díky síti skautských poboček se podařilo zajistit tisíce štítů a dezinfekcí a iniciativa Sousedská pomoc sdružila dobrovolníky pro pomoc lidem v nouzi během pár hodin. V hlavních rolích byl internet a srdce na správném místě.

Text: Judita Matyášová

Je známo, že v krizi se pozná, v jaké kondici je společnost, nikoliv materiálně, ale duševně. Právě změna stavu může v člověku aktivovat to nejlepší včetně přirozené potřeby se vzájemně propojit a pomáhat.

SÍŤOVÁ FABRIKA

„U nás v Brně je velká výhoda, že se skoro všichni známe. Hned první den nouzového stavu jsem se dozvěděla, že studenti z Fakulty výtvarného umění a majitel hotelu Anybody začali souběžně šít roušky. Propojila jsem je, protože jinak by to nedávalo smysl. Postupně se přidali další a během pár dnů vznikla jakási síťová fabrika s jedním centrem, odkud se roušky vozily k dezinfekci a potom zdravotníkům, terénním sociálním pracovníkům, seniorům, bezdomovcům nebo i policii,“ vzpomíná Barbora Antonová, překladatelka a brněnská politička, která téměř nepřetržitě sledovala činnost jednotlivých dobrovolnických skupin na Facebooku. Po vyhlášení nouzového stavu iniciovala vznik několika informačních webů a přes ně s přáteli koordinovala materiální pomoc.

V posledních letech se ve světě nezisků i sociologie skloňuje termín community resilience neboli odolnost společenství. Ukazuje se totiž, že nejlépe člověk nejlépe čelí propojen v horizontální síti vzájemného

zájmu, sdílení informací a pomoci. Taková síť je pružná, nepropustná a slouží všem stejně rychle.

„Ozývali se nám dobrovolníci a říkali, že neumějí šít, ale chtějí se nějak zapojit. Všem jsem radila, ať začnou ve svém okolí – vytisknou leták s telefonními kontakty na krizové linky a roznesou je v domě a v okolních ulicích,“ říká Antonová. Brněnská dobrovolnická skupina navazovala i na zkušenosti z uprchlické krize v roce 2015. Tenkrát Zuzana Lenhartová koordinovala aktivity na pomoc uprchlíkům a toto know-how využila i pro distribuci roušek. „K tehdejšímu okruhu dobrovolníků přibývali další, pomáhali s šitím a distribucí roušek i s výrobou webů. Na Facebooku je sice spousta důležitých informací, ale bývá obtížné se v nich vyznat. Udělali jsme tedy web coronahelp.cz pro cizince, nejsmenatosami.cz pro seniory, kdejestekdo.cz pro lidi s postižením, zdravimevas.cz s informacemi o skutečně fungujících zdravotních službách nebo vduchu.cz k aktuální duchovní péči.“

„Líbila se mi energie mezi lidmi. Kdybychom se v reálu potkali a diskutovali o politice, tak bychom si v řadě témat nerozuměli. Teď nás ale spojil jeden problém. Bohužel celá ta energie asi přijde vniveč, protože oficiální orgány stále neberou občanské aktivity a neziskový sektor vážně. Naši nabízenou pomoc většinou

odmítaly, protože si to chtěly dělat po svém, což bohužel často znamenalo ‚nijak‘. Aktivitu některých institucí bylo o dva až tři týdny opožděné a leckdy byla pomoc neefektivní, když například na nově zřízených linkách zvedali telefony úředníci bez znalosti krizové komunikace,“ říká Antonová.

Z NULY NA STO

Zcela jiná situace byla na počátku občanské iniciativy Sousedská pomoc. „Programátor Lukáš Huňka viděl 14. března televizní reportáž o dobrovolnících, kteří v Českých Budějovicích pomáhají seniorům s nákupy. Za necelé tři dny naprogramoval web Sousedská pomoc, kam se registrovaly stovky dobrovolníků z celé republiky,“ říká Michaela Božská z týmu Lukáše Huňky a dodává, že pro většinu jejich členů je to vlastně první zkušenost s občanskou aktivitou.

„Všichni pracujeme nebo studujeme, ale když začala pandemie, tak ostatní šlo stranou. Nikdo ale netušil, jak rychle se náš web rozjede. Teď máme 6 500 dobrovolníků a další se stále hlásí. Nejčastěji pomáháme seniorům, dobrovolníci jim nosí nákupy, vyzvedávají léky nebo venčí psa. Často se říká, že senioři internet tolik nesledují, ale většinou mají v rodině nebo v sousedství někoho, kdo jim poradí a na náš web napíše požadavek. Také občas slyším, že lidé na venkově si víc pomáhají. Podle toho,

Resilience neboli odolnost komunity

Připravenost a schopnost společenství vstřebat, zvládnout a vyrovnat se s problémy a hrozbami, které jej ohrožují, ať už jsou ekologického nebo ekonomického charakteru. A to tak, aby systém zůstal v co nejméně změněn. Odolnost horizontální mezi-lidské sítě se ukazuje jako efektivnější oproti přístupu centralizovanému a hierarchickému, protože chrání stejně rychle a efektivně všechny členy komunity.

co jsme zjistili, to může být přesně naopak. Ve městech fungují organizace, které pomáhají lidem v nouzi, zato v menších obcích většinou nejsou a vy se můžete snadno ocitnout v izolaci. Jeden náš kolega jel za tatínkem, který bydlí na venkově. Po jeho odjezdu se místní báli za tím pánem chodit, protože si mysleli, že ho syn nakazil. Víme i o dalších případech, kdy se dělo něco podobného právě na venkově,“ vzpomíná Michaela Božská.

Web Sousedská pomoc je založen hlavně na velmi rychlé koordinaci jednotlivých členů. Od chvíle, kdy se tam zveřejní informace, kdo co potřebuje, se během pár minut údaj dostane k dispečerům webu, kteří vyhledají dobrovolníka v nejbližším okolí a ten vyrazí k seniorovi s rouškou nebo nákupem. Po každé předávce dispečer volá seniorovi a zjišťuje, zda vše proběhlo bez problémů. „Pro nás je naprosto klíčová komunikace. Nejen mezi dobrovolníky, ale také s místní samosprávou. Od starostů jsme měli spoustu tipů, kde a komu pomáhat. Určitě chceme s naším webem pokračovat i po skončení krize. Teď hlavně řešíme, jak vybalancovat chod Sousedské pomoci a naše

životy, protože se pomalu vracíme do práce nebo do škol a zároveň chceme, aby web pořád fungoval,“ říká Michaela Božská.

ŠETŘIT SÍLY

Čeští skauti se v minulosti mnohokrát zapojili do pomoci, ať už při organizaci kulturních a sportovních akcí, nebo při odstraňování následků přírodních katastrof. „Ještě než byl vyhlášen nouzový stav, tak jsme pozastavili činnost z preventivních důvodů a převedli řadu našich aktivit na internet,“ říká Barbora Trojak, tisková mluvčí Junáka – českého skauta. „Vedoucí skautských oddílů velmi rychle zmapovali, co se děje u nich v obci, a měli nápady, jak pomáhat. Na celorepublikové úrovni jsme stanovili jasná pravidla: dobrovolnickou práci mohou dělat pouze skauti, kterým je 18 až 60 let a dodržují bezpečnostní postupy.“

Od počátku nouzového stavu navázali spolupráci s neziskovou organizací Elpida, která provozuje Linku seniorů. „Je to už zavedený kontakt, který znají starší lidé po celé republice a vědí, že se tam mohou obrátit na zkušené odborníky. Vyvinuli jsme společný online systém, takže když

tam zavolal senior a chtěl si nejen popovídat, ale také zmínit, že by potřeboval přinést nákup nebo roušky, tak nám z linky přišla informace a my jsme tu pomoc zajistili,“ říká Trojak.

Konkrétní spolupráce skautů záleží na místní samosprávě. Například ve Zlíně skautská komunita spolupracovala s radnicí i s tamní univerzitou. Ušili šest a půl tisíce roušek a vyráběli ochranné masky, které konzultovali s odborníky z Univerzity Tomáše Bati. Dali také k dispozici jednu ze svých kluboven pro 3D tiskáře zajišťující výrobu ochranných štítů, říká tisková mluvčí.

„Pomáhali jsme v minulosti třeba při povodních, ale tam se nemuselo řešit tolik bezpečnostních pravidel a také nešlo o tak dlouhou dobu. Všem našim členům říkáme, že musí neustále myslet na to, že i oni mohou být potenciálním zdrojem nákazy, musí být maximálně opatrní. Stále apelujeme na dobrovolníky, aby se nevrhali po hlavě do sólo akcí. Chtějí pomáhat, ale musí také myslet na své zdraví. Každý dobrovolník potřebuje odpočívat. Naše pomoc může být potřeba klidně i několik měsíců, a tak je nutné šetřit síly. Jedině pak můžete pomáhat druhým,“ uzavírá Trojak. ●

UMĚNÍ DAROVAT THE ART OF GIVING

Vychází díky podpoře Václava Dejčmara, Ivany a Tomáše Janečkových, Martina Kulíka, Lenky a Roberta Schönfeldových a dalších

Redakční rada: Ivana Janečková, Lenka Schönfeldová, Dagmar Goldmannová, Mikoláš Orlický, Zdeněk Mihalco, Martin Brát, Marek Šálek, Nora Grundová
• **Externí spolupráce:** Lenka Vrtišková Nejezchlebová, Judita Matyášová
• **Ilustrace:** Eva Chmelová • **Produkce:** Kristina Papoušková

www.nadacevia.cz/umeni-darovat